

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Bérsz évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 — —
Helyben házhoz hordva:	
Bérsz évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 frt 50 kr.
Vidékre postán szállítva:	
Bérsz évre	12 frt — kr.
Negyedévre	3 — —

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca n. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó hivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, szeptember 6.

A szocializmus karjai közt.

A miért valami rossz, még nincs kizárva, hogy egyes helyzetekben ne lehessen hasznát venni. Lám a szélvihar fákat tördel, tetőket röpit el, de szélmotort is hajt. Csak tudni kell az ártalmas elemeket felhasználni céljainkra, korlátozni erejüket; vagy nem is korlátozni, hanem egy határozott irányban vezetni. A mai kor technikája erősen kifejtett ebben s szellemi élete is ugyancsak igyekszik, hogy a szellemi viharokat egy-egy irányban megnyerje s céljaira felhasználja. Az ember sokkal többre viheti a saját szellemével, a midőn azt irányítani akarja, mint a lelketlen vassal, kővel, pusztító elemekkel stb.

Egyik társadalmi mozgalom szegődik a másikhoz, hogy egy harmadikat legyőzzön. Érdekeik ugyan ellenségesek, mint a farkas és a kecskéje, meg a káposzta feje, de van bennük egy hasonló vonás: közösen gyűlölnék, engesztelhetlen vakgyűlölettel egy harmadikat. És ez hatalmas vonzóerőt gyakorol mindkettőre s kéz kezét fogva rohannak a gyűlölt ellenségre. A szövetségesben nem a rosszat kell nézni, hanem a szándékot a szövetség megtartására.

Körülbelül ezek azok az elvek, a melyek a magyar merkantilizmust az agrárszocializmus karjaiba vezetik. A szövetség most készül Szántó Kovácsék és a merkantilizmus között s ez utóbbinak tollforgató tagjai ugyancsak ütik a vasat a sajtóban, a szövetség érdekében.

Az érintkezési pontot is sikerült megtalálni. Utóljára a mai zürzavaros áramlatok közt ez nem is volt olyan nehéz s az egymásrautaltság sem kis mozgató erő. A kérdés nagyon egyszerű, egyszerűbb ez az oldalvágás, mintha a merkantilizmus egyenesen neki rugtatna a nagybirtokoságnak s szemtől szembe a fegyvertussal vivná meg a nagy harcot. Az agrárszocializmus földéhes. A nagy munkástömeg gyarak hiányában mind a földön, a földből akar élni, akár elbirja ez a föld a nagy tömeget, akár nem. S minthogy az adott viszonyok közt tényleg el nem bírja, tehát a helyzet megváltoztatását óhajtja, — földosztást.

Eleinte csak egymagában küzdött vágyainak kivitelére a közigazgatás karhatalma ellen, hanem most váratlanul fegyvertársa támadt a merkantilizmusban. Az olaj összekeveredett a vízzel. A földnélküli Jánosok ugyan sokáig huzódogni fognak az új fegyvertárstól, mert annyira idegennek tetszik minden tettében, viseletében, de végre is a szövetségesben a hasznost tekintik csak. És végre is mindketten gyűlölnék egy harmadikat — a nagybirtokok urait. Amaz, mert földre van szüksége, emez pedig, mert utjában áll érdekeinek.

A föld még nem eléggé van mobilizálva, nem eléggé szabad s a föld urai nem eléggé liberálisok, tehát ki kell alóluk rántani a gyékényt, ill. a földet, hogy hasra vágódjék az egész társadalmi osztály, mint vágódott vala a középosztály s a kisbirtokos osztály is néhány évtized alatt, mikor annyi sok föld felszabadult. De hát hova is lett ez a rengeteg felsza-

badult földtömeg? Ha érthető ugyan e hasonlat, megmondjuk: Kiéhezve, elrongyosodva, koldusbottal kezében vándorolhat egyik idegen gazdtól a másikig, hogy mindegyik letépjen róla egy rongydarabot. A föld régi urai pedig az utszélen bámulják a vándorlást. Ime, ide jutottunk a tulliberális gazdasági politikával.

Most ismét döngetik egy társadalmi osztály várfalait, a nagybirtokos osztályét. *Beksics* Gusztáv a harcz elméleti intézője. A liberális sajtóban egyre másra írja a pamfletteket a hitbizomány, a latifundium s a nagybérlet ellen. Mindet fel kell aprózni, hirdeti dühösen s a nép közt kiosztani. És mit oszt azután, ha majd minden fel lesz osztva? Vagy talán már akkor nem lesz életben *Beksics* Gusztáv, hogy kifejtse a földosztás elméletét. Ez a rengeteg darab föld igazán türelmes *Beksics*csel szemben. (b. i.)

Chlumeczky szerepe.

Szell Kálmán miniszterelnök tegnap reggel Budapestre érkezett, hogy a mára egybehívott minisztertanácsban elnököljön. Vele jött gróf *Széchenyi* Manó, a király személye körüli miniszter, a ki szintén részt vesz a minisztertanácsban.

Hogy mi célja volt *Szell* Kálmán bécsi utjának, kihallgatásának a királynál és tanácskozásainak *Goluchowszki*val, *Kállay*val és gróf *Thun* osztrák miniszterelnökkel, arról már tegnap mondtuk el értesítéseinket. A bécsi udvar és az osztrák kormány arra akarta birni a magyar kormányt, hogy tegye lehetővé a közösügyek elintézését az esetben is, ha az osztrák *Reichsrath* nem választja meg a delegációt.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Ázsia sivatagjain át.

— Egy híres utazás. —

Irta: Idem.

A jó hírnévnek örvendő és áldozatkész lipseai cég: *Brockhaus* ismét egy monumentális művet bocsájtott a könyvpiaçra, mely *Hedin* svéd utazónak tanulságos felfedező útját tárja elének, a ki három évi életveszélyekkel járó utjában *Közép-Ázsiának* eddig csak madár látta, nehezen megközelíthető országain végigment végig kimondhatatlan szenvedések között és emez utjában *Marco Polo*, *Körös* *Csoma Sándor* s *Landor* művét folytatva gazdag tapasztalatokat gyűjtött a néprajzi kutatás és tudomány számára.

A norvég eredetű *Nansen*hez hasonlóan tovább három esztendőnél koczázta életét a tudomány érdekében. Mialatt *Nansen* az északi sarkvidéket kutatta, *Hedin* *Közép-Ázsia* magas hegysegeinek hó és jég mezőin, Tibet és *China* köves sivatagjain küzdött emberfeletti erővel az utját álló akadályokkal, olykor csaknem beleesve azokba a homok pusztákba, melyek ezen óriási világrész kellő közepét hozzák be mértőföld számra.

Az északi népfajt jellemző makacssággal látott *Hedin* télvíz idején fel Pamir-ra, „a világtól elrejtve”, azon a vidéken, mely a politika

Páris-almája Anglia és Oroszország között. Négyyszer megkísérelte, hogy feljusson a csucsra, melyet a „jéghegyek szülőapja”-nak hív az odavaló nép s mely 10,000 lábbal hordja magasabban fejt a Montblanc-nál, az Alpok óriásánál! Azután csalogatva régi mondák szavától, melyek ezredévek óta eltemetett híres városokról regéltek, aláereszkedett a felhők régióiból a végtelen homokrónákra s nem rettent vissza attól, hogy neki ne vágjon a pusztáknak, melyeken csakugy tüzelt a homok a karaván lábai alatt.

A „halál tanyája” nevű helyen elszakadt utasunk kíséretől és harmad magával hatolt tovább, kitéve magát a szomjanhalás veszedelmén k. Csak Isten különös csodája mellett menekült ekkor a haláltól. Ennek daczára másodszer is utnak indult a sivatagba és ezen utjának már meg volt az a sikere, hogy kétezer éves magas kultúrával bíró városokat fedezett fel a homok alatt.

Nem kevésbé érdekesek *Hedin*nek amaz élményei, melyeken a tudomány szempontjából sokat vitatott *Lop-nor* nevű tó vidékén ment át a bátor lelkű uttoró. E tó problémáját a német *Richthofen* javára döntötte el *Hedin*.

Teli van izgatató részletekkel a könyv ama része, mely a föld legmagasabb fejsíkján, Tibetben tett utazásról szól, a hol az utazó a tibeti rablókkal is ismeretséget kötött. Sok kalandon ment át *Hedin* a tulajdonképeni *Chinában* is. Az általa megtett ut hossza

több mint 23,000 kilométerre rug; oly távolság, mely az északi és déli sark közti távolságot is meghaladja.

A munka dusan el van látva képekkel és illusztrációkkal, melyek szerint a szerző fénykép felvételei után készültek, részint az ő eredeti rajzai után sokszorosítottak, miután fotografáló eszközei a „halál tanyája” nevű helyen mind a homok közé veszttek.

Említésre méltó a mű kötése is. A czimlap rajza régi tibeti szent képek motivumain alapszik.*

A mű tartalmából adjuk az alábbi mutatóványt. A fejezet címe ez: Közel a szomjanhaláshoz.

... Másnap reggel szomorú felfedezést tettem. Észrevettem, hogy a víz a vas csiszter-nában nagyon kongó hangot ad és elhatároztam, hogy utána járok a dolognak. Csupán két napra való víz volt még a medencékben! Megkérdeztem embereimet, mért nem teljesítették parancsomat, mely szerint 10 napra való vizet kellett volna gyűjteniök. Azt felelték, hogy *Joltsi* rendelte így a készletet. Mikor az utóbbinak szemére lobbantottam a hanyagságát, azt a választ adta, hogy egész nyugodtak lehetünk, mert négy napi járásnyira az elhagyott tótól már olyan vidékre bukkanunk, a hol ismét vizet fakaszthatunk ásó eszközeinkkel magunknak a talajból.

* A munka 2 kötetből áll. Ára 20 márka, de 30 krajczáros (50 pfennig) fizetekben is megszerezhető.

Mai hírünk ezt mindenben megerősíti. Sőt tovább megy. Egész határozottsággal jelenti, hogy Bécsben e pillanatban nem is gondolnak a németek kibékítésére és a nyelvi ellentétek megoldására. A német ellenzék iránt a bécsi Hofburgban nagy az elkeseredés és e pillanatban senki sem gondol ott a szláv politika megváltoztatására.

Chlumeczy báró szerepéről is meglehetősen téves kommentárok kerültek nyilvánosságra. A déli vasút elnökének egyáltalán nem volt az a megbízása, hogy az obstruáló német pártokkal béketárgyalásokat folytasson. A ki az osztrák viszonyokkal ismerős, az tudja, hogy a báró erre a legkevésbé alkalmas ember. Hívei a német baloldalon egyáltalánban nincsenek és a németek iránta még nagyobb bizalmatlansággal viseltetnének, mint akár Thun gróf iránt. Még élénk emlékezetben van az a szerepe, a melyet a gazdasági kiegyezés kérdésében Thun és Széll között kitért konfliktus alkalmával játszott. A két miniszterelnököt ő békítette ki egymással és a németek neki tulajdonítják, hogy a magyar kormány elfogadta a kiegyezésnek a 14. paragrafus alapján 8 évre való rendezését. A német lapok akkor igen éles támadásokat intéztek *Chlumeczy* ellen és elnevezték őt többek között politikai kerítőnek.

Arra, hogy *Chlumeczy* legyen Thun utódja éppen senki se gondol. Ez teljesen lehetetlen kombináció. Nem kell ő se a németeknek, se a cseheknek.

Neki most is olyan szerepet szántak, mint a melyet a gazdasági kiegyezés alkalmával már egyszer sikerrel töltött be. Őt szemelték ki arra, hogy Széll Kálmán és Thun között ismét közvetítő legyen. Ezért hívták meg Ischlbe és ezért ment Ischlből egyenesen Rátótra.

Kivándorlás az Egyesült-Államokba.

New-Yorki főkonzulátusunk jelentése a f. év II. negyedéről arról tudósít, hogy a bevándorlás az Egyesült Államokba, mely az év kezdete óta folyton növekedett, május és júniusban óriási mérvet öltött. De miután a bevándorlási hivatal a statisztikát most már nem államok, de népfajok szerint állítja össze, nem lehet

megállapítani, hogy a bevándorlók mely országból jöttek. Így pl. a legutóbbi kimutatás szerint 15.838 tót, 2526 cseh és morva, 8632 horvát és szlovén, 1763 dalmata, bosnyák, ruthén és erdélyi mellett még 119 »osztrák«, 4900 »magyar« és 801 »magyar faj« (Magyars) szerepel. Hogy a monarchiából hányan vándoroltak be, azt nem lehet tudni, mert a statisztikából nem tűnik ki, hogy a 28.499 lengyel, 26.631 német és 37.415 zsidó közül mennyi jött Ausztria-Magyarországból.

Jégbiztosítás szövetkezeti uton.

A gazdák által megindított akció, a jégbiztosításnak szövetkezeti uton való rendezése, mind élénkebben foglalkoztatja a gazdaköröket és az eszme egyre több párhíveket szerez magának. A Szegeden tartott V. gazdakongresszus is foglalkozott e tárggyal, *Széchenyi* Imre gróf az eszme buzgó apostola szólott ez ügyről a többek közt a következőkben:

A védekezésnek két módja lehet: Az állami biztosítás; vagy a szövetkezés. — Az első, ha még annyi védője volna is, kivált a részvénytársulatok nagy hatalmával szemben, csak sok évi vajadás után volna keresztülvihető. Nekünk pedig a segély most kell, nem várhatunk, kénytelenek vagyunk a kölcsönösség elvén nyugvó szövetkezeti biztosításra térni, a mely különben is a legalkalmasabb, mint ezt a művelt nyugat példái mutatják. Mert pl. Bajorszámban, ahol állami biztosítás áll fenn, az évek átlagában a jégkárnak csak 82 százalékáig kaptak kártérítést a biztosítottak. A szövetkezési alapon való biztosítás a legrégebb. Még ma is állnak fenn ily szövetkezetek Németországban, amelyek már 100 évnél tovább működnek. De nemcsak tűzre, de tisztán jégre is alakultak, arra a jégre, amelyről a mi társaságaink azt állítják, hogy tiszta veszteséggel, csak a tűz kedvéért üzik azt. A jég ellen biztosított összes értéknek 61.5 százaléka szövetkezeti uton van biztosítva Németországban, 56.3 százalék Franciaországban, 13.4 százalék Ausztriában, hazánkban pedig 1899-ben 0.5 százalék. Könnyen magyarázható tehát, hogy a kartell más-hol zöldágra nem vergődhetik a szövetkezetek versenye miatt, míg nálunk azonban ennek hiányában tisztára ki vagyunk az ő monopoliumnak szolgáltatva. Így történt, hogy az 1898. katasztrófaszerű évben szenvedett nagy veszte-

seket, a hallatlan díjemelések által az idej egy év alatt nagyjából visszazerezték és így jövedelmekből évtizedeken át szerzett tartalékok megint csorbitatlanul fognak kamatozhatni, felszaporítván a magas dividendát, amely nagyjából külföldi tőkészek zsebébe vándorol.

Ha az első magyar alapításakor apáink azt szövetkezeti alapra fektetik, gátat vetnek, hogy az valaha tisztán nyereszkesé válassza fadjuljon (amely 1895-ben 23 százalék dividendát fizetett), akkor ma nem kellene saját apáink alapítása ellen védekeznünk. Így azonban nekünk kell megteremteni a szövetkezeti alapot, hogy e téren a további kizsákmányolásnak gát vettessék. Most részletesen kifejtő a szövetkezet alakítását, megzafolja a terv ellen hallott híreket, a többi közt az eddig fennálló egyetlen magyar biztosító szövetkezetről, a kölcsönösről ezeket mondja:

Mikor a mai mozgalom megindító a kartellel szemben állást foglalni szükségesnek találták, az első tervük nekik is az volt: tömegesen csatlakozni az o. kölcsönös b. sz.-hez és így azt kisegíteni azon nehéz pénzügyi helyzetből, a melybe voltaképpen az utolsó év katasztrófaszerű jégkárjai alatt jutott. Bővebb tanulmányozása és felismerése a helyzetnek azonban arra a meggyőződésre vitt, hogy a kölcsönösben érdekelt gazdátársainknak (ugy az áldozatkész alapítók, mint a kölcsönösség elvéhez oly hűen ragaszkodó biztosítottak) nagyobb hasznára lehetünk, ha egy új, de szélesebb alapokra fektetjük, régi terhektől ment s a legújabb tapasztalatokon okult társaságot alakítunk, amely a kölcsönöst mielőtt megalakult, jóakarólag magába olvasztani igyekszik. Hogy ennek sikerül nemcsak mi, de a kölcsönös részéről is kívánják, a kölcsönösnek július 12-iki ig. határozatát ezáltalja.

Nem áll tehát, hogy két felé osztják a gazdátársadalmat; akik ezt hangoztatják, legfeljebb a kartell malmára hajthatják a vizet, de a szövetkezet ügyének nem szolgálnak.

A következő határozati javaslatot terjeszti elő:

Monda ki a kongresszus, hogy a kárbiztosítás helyes megoldása céljából:

I. Egy országos biztosító szövetkezet sürgős megalakulását elkerülhetetlenül szükségesnek tartja;

II. az e célra kiküldött végrehajtó-bizottság előmunkálatait helyesli s azokat magáévá teszi;

III. e szövetkezethez való csatlakozás céljából nemcsak az ország gazdái és földbirtokosai, de iparosai, kereskedői és házbirtokosainak körében tágkörű mozgalmat indít.

Szavai egybeváltak a nálam levő térképek adataival s én annál is inkább megbízom ezuttal emberemben, mert eddig még minden állítása helyesnek bizonyult. Mindnyájan megvoltunk győződve a felől, hogy a vizért nem kell már annyi utat megtennünk keletnek, mint a mennyit kellene érte fáradsunk nyugotnak s azért szó sem volt többé köztünk arról, hogy az elhagyott tóhoz megint visszatérjünk.

S mégis mennyi bajtól, szenvedéstől és nélkülözéstől kiméltük volna meg magunkat s azokat, a kik érettségünk aggódtak, ha nem előre haladunk, hanem visszafordultunk volna.

Megfogadtuk magunkban, hogy ezentúl a vízzel úgy fogunk takarékoskodni, mint az arannyal. Azonkívül Izlam bejnek négy szemkötőt azt a megbízást is adtam, hogy a két ciszterna, melyben a drága nedv rejlett, egy pillanatra se téveszsze szem elől. A szegény tevék ettől fogva szomjjan robotoltak.

A levegő pompásan lehült, hála annak a párás ködnek, melynek fátyolán a rémes szellemárnyakként villogtak át a homok kupok, melyek úgy tűntek szemünkbe messziről, mint pupos hátú delfinek, melyek a mi vakmerőségünket nevetik. A tisztátlan levegő nagyon megtévesztett bennünket a távolság megítélésében. Gyakran megesett velünk, hogy közvetlen a homokhegy lábánál állottunk már, holott előbb kivehetetlen arányai miatt még egész messzire látszott az.

Előttünk igazi homok plateau-k emelkedtek. A csúcok legszámosabbak voltak északon és

délen, ellenben legmagasabbak nyugaton és keleten. E helyt egészen nyoma veszett ama vízszintes agyag teraszoknak, melyek eddig arról győztek volt meg bennünket, hogy e végtelen homoktengernek mégis csak van némi földalapsa s azt a reményt támasztották bennünk, hogy egyszer talán csak mégis kivergődünk a homok fojtó karjai közül.

Az egész világ homokból áll itt. A talaj minden repedése tele homokkal. A sivatag legveszedelmesebb pontján voltunk, az szemmel látható volt és kínos előérzet töltött el bennünket helyzetünk komolysága iránt.

Én az egész nap folyamán gyalogoltam, részint kitűnő boghrám kiméltése, részint pedig a végett, hogy embereimet lelkesítem. A vezető tevé egyre-másra megállott. A kötélóstor valóssággal ronggyá foszlott már, a kötőfék összevissza szakadt, de az állat érzéketlenül maradt a sok rángatásra. Végre is lefeküdt a tevé és megtagadott minden mozdulatot. Csak mikor a tehertől megszabadították, állott újra talpra, mire megint felpakolták hátára az emberek a máhát. Egyszermind egyre lassabban lépegett, egyre sürűbben állott meg, úgy, hogy erővel vezetni kellett. Terhét végre is át kellett raknunk a többi tevé hátára s az állat messziről bagtatott a karaván után. Rettegéssel néztünk a sivatag hajó-jára, mely megrokkant a nélkül, hogy elpusztult volna.

Türelmetlenül kémltük a tájat kelet felé. Hiába! Csupa homok hegyek, amerre csak az ember szeme elláthatott. Elég volt azonban

egyetlen szunyogzümögés, mely a tevék közt felhangzott, arra, hogy a remény újra feléledjen lelkünkben s mi ismét hinni kezdtünk, hogy közel van a »föld«. Pedig valószínűleg csak kijátszott bennünket a kis vérszopó, mely a tevé bundái közé húzódva a legnyugodtabb módon utazott a karavánal.

A vezető tevé (babáj) szüntelenül feltartóztatott bennünket. Egy órai pihenőre hátróztuk tehát magunkat, hogy az állat egy kissé magához térjen. Pár liternyi vizet és egy nyáláb szénát is adtunk neki az ő tulajdon máhájából, melyet az állat vad mohósággal fogyasztott el. A podgyász nyerges tevé hátáról leemelvén, egy nyílt, mély sebet vettünk észre az állat hátán. A sárgás színű, beteg hust egészen feldörzsölte már a kantár csomója. Az állat lábai reszkettek, nyelve egész fehér színre vált. Szánalom volt nézni szegény párat.

A karaván tovább haladt, míg Mohamed sahnak ott kellett maradni az állat mellett, melynek bőgése a távolban is utánunk hallatszott.

A legmagasabb homok-dombok e helyt 50—60 méternyre nyultak fel bázisukról, de megint össze omlottak 30—35 méterre.

„Karga!” „Karga!” Hallatszott most a kiáltás Izlam bej ajkairól, a mivel azt a hollót akarta jelezni a derék férfi, mely nagy körökben keringett a karaván felett a levegőben, majd meg egy homok kup körül csapongott ideoda, míg végre eltűnt a szemünk elől. A holló általános öröme gerjesztett bennünket, mert

A kongresszus tagjai zugó éljenzéssel honorálták Széchényi gróf szavait s nyomban fölállott Lázár György, Szeged város h. polgármestere, hogy a javaslatot üdvözlje s magáévá tegye.

A gyermek-kórházról szóló szabályrendelet.

Nagyvárad város jogügyi szakbizottsága tegnap délután ülést tartott. Jelen voltak: *Dús* László elnök, *Tóth* Márton előadó, dr. *Váradi* Zsigmond és *Mihály* Adolf tagok. A szegény gyermek-kórházról alkotott szabályrendelet-tervezetet tárgyalták. Bizony ez a szabályrendelet nem a legkedvezőbb fogadlatásra talált a jogügyi szakbizottságban. Kifogásolták a stílárís összeállítását, de azonkívül azt a kiterjedt szervezetet, a melyre ezt a 12 ágyval felszerelendő kórházat fektetni akarják. Attól félnek, hogy a nagy apparátus mellett nem jut semmi a betegek ápolására. Ki is mondták, hogy általánosságban nem helyeslik a szabályzatot s azt újra dolgozzák át; komoly aggályuk van a nagy szervezet miatt s egyszerűbben kell az egész ügyet megoldani, a mely megfelelőbb lesz az alap állásának. — Nem látják szükségét, hogy igazgató- és segédorvosok, kezelő- és rendelő-orvosok legyenek, hanem az egészségügyi teendőket lássák el a városi főorvos és a kerületi orvosok. — Az orvosokat ne a főispán nevezze ki, hanem a városi közgyűlés válaszsza 6—6 évre s ugyancsak a közgyűlés állapítsa meg az orvosok fizetéseit. — Ezután dr. *Dési* Géza biz. tag indítványát tárgyalták a vámdíjszabályzat 19. §-ának eltörlése tárgyában. Itt egy kis félreértés van; a jogügyi szakbizottság ugyanis azt látja a 19. §-ból, hogy a nagyvárad lakosok itthon tartott s utadóval megrótt lovaikért nem kötelesek évenként 6—6 koronát fizetni, mert a szabályzat említett §-a ezt csak azokra mondja kötelezőnek, akik bár Nagyváradon laknak, de a városon kívül tartanak lovakat. Tehát a bizottság is azon véleményben van, mint *Dési* Géza dr., de éppen a 19. §. alapján s így ezen szakasz törlését nem javasolja a bizottság, hanem felhívja a tanács figyelmét, hogy a helyben tartott lovak után ne szedje a hat koronákat.

most már abba a hiszembe ringattuk magunkat, hogy a madár a Chotan-darja közelségét adja tudunkra, nem pedig pusztá kedvtelésből ereszkedik bele a nagy sivatagba.

Már 20 kilométernyi utat hagytunk magunk mögött, midőn a Tsong-kara nevű nagy fekete tevének megtagadta az engedelmességet és egy tapodtat sem akart tovább menni. Ez arra indított bennünket, hogy tábort verjünk; a 13-ikat. A tevék is elfogyaszthatták itt azt az élelmiszer maradványt, mely még a babájeteve nyergében találtatott. A többi hét málna-nyeregben volt a tartalék takarmányunk, melyek szénával-szalmaival voltak kitömve, mint a párna.

Ebédem idővel összezsugorodtak és csak théára, kenyérrre és konzervre szorítottam. Embereim théával éltek s csak kenyeret, meg pirított lisztfélét ettek. Forgács tüzzel hamarosan elő lehetett ez az ételt állítani. A magunkkal hozott ételmi készlet már végét járta s az apró-cseprő faládákat tüzre kárhoztattuk.

Este tanácskozást tartottunk. Mindnyájan azt a nézetet vallottuk, hogy legfeljebb még három napi távolságra lehetünk a folyótól, de abban bizakodtunk, hogy előbb még egy nyárfa erdőt érintünk.

A sátorban két szunyog képezte a társaságot. Vajjon magunkkal hoztuk-e ezeket, vagy csak valami szélroham vetette ide őket az erdőből?

Ápril 26-ikát irtam. Mialatt a többiek az-
tal voltak elfoglalva, hogy a karavánt az utra felkészítsék és a sátrakat felszedjék, én nap-
télével egymagam indultam utnak és kelet-
től tartottam, hogy az átkelő utat megtalál-
jam. Innen kezdve az egész utat gyalog tettem

UJDONSAGOK.

TÁJÉKOZTATO.

Régészeti és történelmi muzeum. (Schlauch park) nyitva minden vásár- és ünnepnap d. e. 10 órától fél-1-ig és d. u. 3—5-ig 10 kr-ért. Kedden és csütörtökön d. u. 3—5 óráig 20 kr-ért. Más időben 50 kr.

Szeptember 8. A Döri arckép zsűrijének ülése d. e. 10 órákor a városbázán.

Szeptember 9. Iskola széki ülés d. u. 4 órákor, Szeptember 13. Városi közgyűlés d. u. 3 órákor a város-háza nagytermében.

* **A királyné halálának évfordulója.** A királyi család *Erzsébet* királyné halálának évfordulóján, szeptember 10-én, majdnem teljes számmal összegyűl Bécsben. Szeptember 8-án, pénteken este érkezik *Gizella* bajor hercegnő ifjabb fiával, *Conrad* herceggel Münchenből Bécsbe s a burgban fog lakni. Szombaton jön meg *Mária Terézia* főhercegnő leányaival, *Mária Annunciata* és *Erzsébet* főhercegnőkkel. *Rainer* főherceg és neje, valamint *Mária Immaculata Raineria* főhercegnő.

* **Felirat a miniszterhez.** A földmívelési miniszter erősen szaporítja a községeket és városokat, hogy faiskolákat állítsanak fel s a faiskolákról alkosson szabályrendeletet. Nagyvárad városát is felhívta a miniszter ilyen szabályrendelet készítésére. Tekintettel azonban, hogy a parkok gondozására nézve a lövészegylettel kötött szerződés összefügg a városi faiskolával, továbbá ez a kérdés a közigazgatási bíróság és a belügyminiszter eldöntése alatt áll, a tanács feliratot intéz a miniszterhez, hogy a jelenben tekintsen el a szabályrendelet elkészítésétől.

* **A rendőrség szaporítása.** Részletesen ismertettük ifj. *Rimler* Károly rendőrkapitány beadványát a városhoz, a melyben a rendőrség szaporítását, a bejelentő hivatal és a bünygyi nyomozó ügyosztály felállítását sürgeti, tekintettel az újévkor életbelépő új bünyvádi eljárásra. A terjedelmes és kellőleg megokolt beadvány felett tegnap tárgyalt a tanács s mivel az érzé-

meg a Chotan-Darjájig, minélfogva régi methodusommal, mely szerint a távolságot teve-lépések szerint mértem, fel kellett hagynom. Most tehát akként eszközöltem a mérést, hogy saját lépteimet kezdtem olvasni, mely mulattató foglalkozás, persze minden figyelmemet igénybe vette. Minden egyes száz lépés, melyet hátam mögött hagytam, egy-egy hódításnak tünt fel a szememben s minden kiolvasott ezer lépés után felesillant bennem a remény szikrája, hogy megszabadulok.

Távesővel és iránytűvel a kezemben szaporítottam lépteimet, kelet, egyenest csak kelet felé, a hol legközelebb érhettem a folyót. A tábor a tevékkel csakhamar eltűnt előlem a homokkupok mögött. Egyes egyedül egy légy volt a kísérem magányos utamon, melyet leirhatatlan örömmel láttam magam körül röpködni s melyre olyan gyengéden tekintettem, mint a hogy egy kedves pajtását nézi az ember. Különbem magamra voltam hagyatva teljesen. Úgy állottam, mint az oszlop. Sehol egy élő lény sem. Halálos csend honolt mindenütt és a sárga buczka tenger, mely mind világosabb árnyalatokban vált ki a keleti látóhatáron. Ennél a némaságnál még a temető csendje sem lehet mélysegebb. Csupán a sirkeresztek hiányoztak még.

Hedin műve, ki itt leirt utazásával a világ legelső felfedezői és kutatói közé emelkedett, nemcsak tudományos becsénél fogva kelti fel a figyelmet maga iránt, de vonzó irányával is kellemes szórakozást nyújt, beavatottinak és laikusnak egyaránt s azért vettük magunknak azt a fáradságot, hogy az érdeklődést ezen jeles műre irányítsuk.

kenyen érinti a városi pénztárt, véleményes jelentés végett kiadták *Ragány* János főszámvévőnek s azután a pénzügyi szakbizottság elé kerül. Így aztán semmi sem lesz belőle újévre.

* **A gazdasági tanácsos tanulmányuton.** Nagyvárad város tanácsa *Komlóssy* József gazdasági tanácsost kiküldte a szegedi orsz. mezőgazdasági kiállítás tanulmányozására.

* **Pótsorozás.** Az állandó sorozó bizottság tegnap pótsorozást tartott. Polgári elnök *Miskolczy* Árpád, katonai elnökök *Lausch* és *Lukáts* őrnagyok, orvosok dr. *Fopovits* György megyei főorvos és *Sztachó* Dezső 4. honvéd ezredorvos voltak jelen. Az 1—3 korosztályból 32 embert vizsgáltak meg s ezek közül besoroztak 8 ifjút, fegyverképtelennek nyilvánítottak 24-et. Egy állítólagos öncsonkitót felmentettek.

* **Elvitték Nagyváradról Csabára.** *Rákay* József, a szegedi selyemtenyésztési felügyelőség nagyváradai megbízottja, ki egyuttal a selyemtenyésztést Nagyváradon meghonosította, benyújtotta jelentését Nagyvárad város tanácsához, a melyben jelenti, hogy a selyemgubó beváltó hivatalt Nagyváradról áthelyezték Békés-Csabára. Éppen a selyemtermelés fellendítése céljából tervbe vette Nagyvárad városa egyes utcák és terek beültetését eperfákkal s ha a selyemgubó beváltó hivatalt innét elviszik, a selyemtermelés bizonyára ismét megszűnik s feleslegessé válnak az eperfaültetvények. Mivel a hivatal áthelyezésének indoka nem lett közölve a várossal, a tanács felkéri a szegedi selyemtenyésztési felügyelőiséget, hogy az áthelyezés indító okairól tájékoztassa Nagyvárad városát.

* **A nagyváradai népkönyvtár t. olvasó** közönségének tudomására hozom, hogy a könyvtár f. hó 10-én, vasárnap a szokott időben megnyitattik s a kik nyilvántartási izeket június végén beadták, ismét igénybe vehetik a könyvtárt, folytatólagosan. *Mártonffy* Zoltán, könyvtáros.

* **Mikor jönnek haza a katonák.** A nehéznapok még 5—6 napig tartanak s katonáink indulnak vissza Nagyváradra. A 37. gyalogezred 2., 3. és 4. zászlóalja szeptember hó 13-án indul Déváról. Szeptember 14-én Markaszéken Arkuson, 15-én Ökrös és Bogy községekben, 16-án Hosszu-aszón lesznek és este érkeznek Nagyváradra. Összesen 97 kilométert gyalognak. A 19. hadosztály tüzér ezred Doncsénról szeptember 13-án indul; 14-én Krajován, 15-én Hosszu-aszón lesz és este érkezik Nagyváradra. 91 kilométer lesz az útjuk.

* **Építkezési engedélyek.** A városi tanács tegnapi ülésén a következőknek adott építkezési engedélyt: Pénzes Ferencz, özv. Székely Ferenczné, Rendes Vilmos, Kiss László, Bányay József, Bleyer Kálmán, Gábor János, Zettel Gyula, Kovács János és Rosenblüh Regina.

* **Régi panasz.** Sok baj van a nagyváradai közbiztonságban a czélnak meg nem felelő hűtők miatt s a város jégkamarák felállítását akarja orvosolni a nagyon is megokolt panaszt. A tanács megkeresi Budapest fővárosán kívül még a nagyobb vidéki városokat, felvilágosító választ kérvén, hogy mibe kerülnek az ilyen jégkamarák? mit fizetnek az illetők, akik használják ezeket a jégkamarákat.

* **Adomány az iskolás gyermekek részére.** Láng József a »Nagyvárad« főszerkesztője — szegény gyermekek között való kiosztás céljából — 69 drb. tankönyvet juttatott kezeimhez, mely humánus ténykedésért ez uton is hálás köszönetemet fejezem ki. Nagyvárad, 1899 szeptember 6-án. *Réz* Mihály, felügyelő-igazgató.

* **Névmagyarosítások.** *Sztröiny* Antal szarvasi róm. kath. káplán vezetéknévét »*Szirtes*«-re magyarosította. — *Aburdán* Flóra pónori lakos vezetéknévét *Almás*-ra magyarosította.

* **Iskolaszéki ülés.** A nagyvárad községi iskolaszék e hó 9-én d. u. 4 órakor ülést tart, melyre a következő meghívót bocsájtották ki: Meghívás. A nagyvárad községi iskolaszék tagjait a f. évi szeptember hó 9-ik napján (szombaton) d. u. 4 órakor a városház tanács-termében tartandó iskolaszéki ülésre tisztelettel meghívom. Nagyvárad, 1899. szeptember hó 6-án. Dr. Sipos Árpád, iskolaszéki elnök.

* **Az önkéntesek vizsgálata.** A 7. huszár-ezred önkéntesei szeptember 20-án, a Ferencz József-laktanyában, a 37., 39. és az aradi 33. gyalogezredek önkéntesei pedig szeptember hó 25-én a Zöldfában fogják letenni a tisztvisz-gálatot. Elnök lesz *Latscher* Viktor vezérőrnagy, továbbá tagjai lesznek a vizsgáló bizottságnak 1 beosztott vezérkari őrnagy, *Wagner* ezredes, egy magyar és egy német tolmács százados és a tanári kar. Száznál több önkéntes fog izzadni az arany csillagért.

* **A szeszkontingens eladása.** Szeptember hó 1-én lépett életbe az új szeszadótörvény s ez megengedi a mezőgazdasági és ipari szeszgyáraknak, hogy a részükre termelésre engedélyezett szeszkontingensét más gyáraknak eladhatja. A nagyvárad Lőblé-féle szeszgyár elis adta évi szeszkontingensét 100,000 frtért. — A Léderer és Kálmán-féle szeszgyár azonban nem adta el s ez okozta, hogy tegnapielőtt részvényei 225 frtről egyszerre háromszoros magas árra szöktek fel. Csak hogy az összes részvények csak kevés ember kezében vannak.

* **A polgári takaré- és segélyszövetkezet** 2-ik évtársulatának befizetései az ünnep miatt ma azaz pénteken d. e. 9-től 11 óráig teljesítendőek.

* **Véres verekedés egy pohár pálinka miatt.** Kedden este Katonaváros egyik kocsmájában véres verekedés volt egy pohár pálinkáért. A kocsmában négyen voltak: *Klein* Sámuel, *Kesselgruber* Éliás, *Stern* Sándor és *Fried* Mózes, akik együtt idogáltak. Ivás közben aztán *Fried* valami olyast talált mondani, ami sehogy sem tetszett a többieknek s mivel az ügyet szóval eldönteni nem tudták, *Fried* véresre verték. Az ügynek folytatása lesz a járásbíróóság előtt.

* **3 vagy 4 ezer forint.** Érdekes beadvány érkezett Nagyvárad városához. Évekkel ezelőtt néhai *Darvassy* Sándor 3000 frt kölcsönt vett fel Nagyvárad város árva-pénztárából s ebből 2000 frtot betábláztak a házára, 1000 forintot pedig özv. Vágásyénak kifizettek. A házat *Boesok* J. megvette. Az árvaszék most 4000 frtot követel. *Darvassy* Sándor beadványt intézett a városhoz, a melyben kijelenti, hogy ha 4000 frtot követelnek tőle, akkor még fizessen az árvaszék 1000 frtot, mert csak 3000 frtot adott eddig. Ha továbbra is 4000 frtot követel tőle a város, perelni fog.

Az orvos-kongresszus.

Az Országos Orvos Szövetség Nagyváradon tartandó kongresszusára a szövetség tagjai közül több mint 300-an jelentették be vésztvevésüket. A kongresszuson részt vesz s a közgyűsen elnökölni fog dr. *Késly* Sándor egyetemi tanár a szövetség elnöke.

Névszerint a következők jelentették be érkezésüket:

Dr. Adler Zsigmond Budapest, dr. Akoncz Károly, Kolozsvár, dr. Adorján Jenő Tatrang, dr. Andrassy Ernő Szalacs.

Dr. Brun Sándor Budapest, dr. Blum Róbert Budapest, dr. Basch Imre Budapest, dr. Bacher Áron Nagyszalonta, dr. Balogh Albin, Püspök-Ladány, dr. Bruck Ferencz N.-Perkáta, dr. Balázs Gyula Cegléd, Perczel dr. Burger Péter Debreczen, dr. Bánóczy Gyula Győr, dr. Boszkovits Mór Báltaszék, dr. Berger Hugó Lugos, dr. Bruk Gyula Tancz, dr. Burtig Győző Ada, dr. Berger Mór Szeged, dr. Bányá Kristóf Szamos-Ujvár, dr. Brunn Gyula Csokán, dr. Brunner Lajos Debreczen, dr. Buder Ferencz

Margitta, dr. Berger János Zilah, dr. Balkanyi Ede Debreczen, dr. Bán Gyula Kőtegyán, dr. Bleier Sándor Nagy-Szalonta, dr. Brender Mór Magyar-Cséke, dr. Balogh Elek Nagy-Szalonta.

Dr. Cséry János Budapest, dr. Csatóry Lajos Budapest, dr. Csiki L. János Uzon, dr. Csányk Géza Körös-Ladány, dr. Czukkermann Soma Szentes, dr. Csányk Béla Beregszász, dr. Szénási Csillag Kálmán Gyömrő, dr. Csesznyák Pál Rima-Szombat, dr. Csippék Zsigmond Kis-Garam, dr. Comsia János Szombatság.

Dr. Diebala Géza Budapest, dr. Dollinger Gyula Budapest, dr. Décsi Lipót Budapest, dr. Dömötör Miksa Szabadka, dr. Deák Zsigmond Kétegyháza, dr. Daitz Ede Poprád-Telka, dr. Dévai Zsigmond K.-Marja, dr. Drexler Dezső Budapest.

Dr. Ehrenthal Vilmos Budapest, dr. Erős János Szerencs, dr. Erdélyi Jakab Budapest, dr. Engel Zsigmond N.-Szalonta.

Dr. Fauser Árpád Budapest, dr. Fridrich Vilmos Budapest, dr. Fábik Lajos B. N.-Bajom, dr. Fenyves Albert Munkács, dr. Farkas Géza Kolozsvár, dr. Fedák István Beregszász, dr. Fried Samu S.-A.-Uihely, dr. Ferbstein Márk Eperjes, dr. Friedmann Adolf Tokaj, dr. Fenyves Ignác Apácza, dr. Fodor Mór Szendrő, dr. Farkas Benő Komárom.

Dr. Groszmann Mór Beél, dr. Grósz Emil Budapest, dr. Győry Tibor Budapest, dr. Guthy Menyhért Munkács, dr. Guttmann Lipót Pozsony, dr. Gondos Mór Nagybánya, dr. Gemerich Gusztáv Kolozsvár, dr. Greuter Antal Miskolcz, dr. Grósz Ignác B.-Ujfalu, dr. Grósz Samu B.-Ujfalu, dr. Garan János Székelyhid, dr. Grünbaum Lipót M.-Telegd.

Dr. Hochhalt Károly Budapest, dr. Hege-düs János Budapest, dr. Högyes Endre Budapest, dr. Herczeg Frigyes M.-Kövesd, dr. Horpáczky Bernát K.-Félegyháza, dr. Hirsh József Dicső-Szent-Márton, dr. Havas Leó Miskolcz, dr. Halász Henrik H.-M.-Vásárhely, dr. Harti István Zalaegerszeg, dr. Herczinger Ferencz N.-Bánya, dr. Heves Pál Talpas, dr. Hadzsi János Topolya, dr. Horváth Antal Glogovác, dr. Héderváry Sámuel Uj-Pest, dr. Héderváry Ernő Uj-Pest, dr. Hodi János Gyulavár, dr. Hoffmann Adolf L.-Sz.-Miklós, dr. Hönig Márton Vittencz, dr. Horváth József Székelyhid, dr. Himler Sándor Ipolyság.

Dr. Jendrasik Ernő Budapest, dr. Jurkiny Emil Budapest, dr. Iritz Ignác H.-M.-Vásárhely, dr. Zakariás József Szamosujvár, dr. Illési Jakab Alberti-Irsa, dr. Jankovics Pál Székely-Udvarhelyről.

Dr. Kéthy Károly Budapest, dr. Kollarits Jenő Budapest, dr. ifj. Klug Nándor Budapest, dr. Kéthy László Budapest, Kuthy Dezső Budapest, Konecz Imre K.-Ujszállás, dr. Kazai Mór Miskolcz, dr. Kánitz Izidor Szolnok, dr. Kramer Lipót Nagy-Szöllős, dr. Klein Béla Győrök, dr. Katona József Miskolcz, dr. Klein Simon Boboslovitz, dr. Kocs Gyula Vásárhely, dr. Kelemen Izidor Kis-Tapolcsán, dr. Klein Jakab Sátoralja-Ujhely, dr. Kemény Gyula Temesvár, dr. Kohn Ignác Jászberény.

Dr. Konrád Rezső Pilis-Maróth, dr. Kenygel János Csetnek, dr. Kottler Sándor Gnezdá, dr. Kőhegyi Lajos Szeged, dr. Karinau Aladár Rimaszombat, dr. Kincs Miklós Zilah, dr. Kukx Bernát Liptó-Szt.-Miklós, dr. Keleti Ignác B.-Csaba, dr. Kabdebó János Arad, dr. Konrád Béla H.-Böszörmény, dr. Kuliffay Gusztáv Komádi, Kern Géza dr. Budapest, dr. Kovács Sebastyén Endre-Ipolyság, dr. Láng Kornél Budapest, dr. Lőw Sámuel Budapest, dr. Levi Lajos Budapest, dr. Leitner Vilmos Budapest, dr. László Vilmos Szentes, dr. Ledig Lajos Jász-Fényszaru, dr. Lang Jenő N.-Szénás, dr. Leitner Miksa Lugos, dr. Löcherer Tamás Rimaszombat, dr. Lőw Mihály M.-Radna, dr. Lenk Gusztáv Szolnok, dr. Lőw Mihály Berzova, dr. Laurvirt János N.-Lak.

Dr. Márkus Gyula Királyháza, dr. Murádi Árpád Soborsir, dr. Major Jakab Lugos, dr. Mátray Ferencz Esztergom, dr. Mezey Gyula Torda, dr. Mandel József Námény, dr. Moskovits Jakab Kassa, dr. Mezey Sándor Kolozsvár, dr. Márton Géza Bács-Almás, dr. Mikó Gyula Liptó-Szt.-Miklós, dr. Markovitzky Gusztáv Rózsahegy, dr. Mester Attila Gyapju, dr. ifj. Mikó Izidor Szabadka.

Dr. Mobil Adolf Mihályi, dr. Nágel Zsiga

Debreczen, dr. Nagy Sándor Orsova, dr. Nuszer Lajos Munkács, dr. Náday Lipót Kraszna-Beltek.

Dr. Ónody Adolf Budapest, dr. Ország Jakab Ungvár, dr. Pákozdy Károly Budapest, dr. Perény Dezső Budapest, dr. Pecz Lajos Győr, dr. Pártos Henrik Erzsébetfalva, dr. Purjesz Zsigmond Kolozsvár, dr. Pataky Jenő Kolozsvár, dr. Papp Ernő Kolozsvár, dr. Pattantus Ábrahám Illava, dr. Pfeifer Henrik Kis-Márton, dr. Pálffy Gyula Torda, dr. Péchy Károly Bihar.

Dr. Renner Adolf Budapest, dr. Rádán Hugó Budapest, dr. Ráczkői Samu Székely-Udvarhely, dr. Ruber József Rozsnyó, dr. Rácz Ödön Miskolcz, dr. Rapcsák Imre Esztergom, dr. Rényi József Kimháza, dr. Róth Sándor Erdőd, dr. Rosner Arnold Munkács, dr. Rosenfeld Bernát, Munkács, dr. Bosenberg Samu Kevermes, dr. Rajner Géza Ipolyság, dr. Reis Miksa B.-Csaba, dr. Reinkopf Izidor Zsáka, dr. Rosenberg Emil Nyiregyháza, dr. Reichenberger Fülöp B.-Ujfalu.

Dr. Schwartzert Ottó Budapest, dr. Salamon Vilmos Budapest, dr. Szántó István Rác-Militics, dr. Serly Gusztáv N.-Károly, dr. Schuczenberger Endre Dunaföldvár, dr. Schleining László Eger, dr. Spatz Dávid Kassa, dr. Szentimrei Imre Kassa, dr. Schwirján János Dobsina, dr. Steinicz Gábor Arad-Szt.-Márton, dr. Somossy Ignác N.-Károly, dr. Simkovicz György Békés-Szt.-Márton, dr. Simenczky Román Báránd, dr. Stark József Tiszavárkony, dr. Sebők Adolf Segesvár, dr. Seitz Vilmos Kolozsvár, dr. Szentgyörgyi Jenő Kolozsvár, dr. Steiner Mór Szilágy-Kraszna, dr. Székely Kálmán Beregszász, dr. Schaffer Samu Mezőkovácsháza, dr. Szondy Lajos B.-Csaba, dr. Szigeti Gy. János Kaposvár, dr. Stetter Ferencz Gomba, dr. Székely Dezső Rákos-Palota, dr. Sámson Márton Élesd, dr. Schwarcz Ignác Gál-szécs, dr. Szvatkó Róbert N.-Szombat, dr. Szekeres Oszkár N.-Szombat, dr. Sugár Bertalan Margitta, dr. Szirmay József Érsemlyén, dr. Sarkadi Dániel Szalonta.

Dr. Taszkai Ödön Budapest, dr. Temesváry Rezső Budapest, dr. Török Béla Budapest, dr. Trajtlér Samu Nyiregyháza, dr. Turi Manó Karczag, dr. Turnovszky Mór M.-Vásárhely, dr. Tomm Béla Budapest, dr. Tisch Mór Arad, dr. Takáts József Körös-Tarján.

Dr. Ullrich Gyula Budapest, dr. Ujfalussy József Debreczen.

Dr. Waldmann Fülöp Budapest, dr. Weisz Manó Budapest, dr. Wenhart János Budapest, dr. Wiltsek Adolf Nyitra-Zsámbokrét, dr. Versa György Székudvar, dr. Vogel József Kapuvár, dr. Vohl József Szabadka, dr. Veress Lajos Kolozsvár, dr. Wettenstein Jenő Kolozsvár, dr. Wallerstein Mór Tenke, dr. Vajada Dániel Maros-Ludas, dr. Vendel János Makó, dr. Verner Miklós Pankota.

Dr. Zickelbach Antal Budapest.

Ferblizó zsebmetszők.

A rendőrség az utóbbi időben nagy hadjáratot indított a zsebmetszők ellen, a kik nagyon elszaporodtak a fővárosban. Több bandának a tagjait fogták el, a kik most jó időre ártalmatlanokká lesznek téve.

A kiket elfogtak, nagyjából zsebmetszők s a mióta ezek az urak a hüvösön vannak, azóta csakugyan észrevehetően megcsappant Budapesten a lopási esetek száma.

A »szivbajos« zsebtolvajokról már tettünk említést és elmondtuk, hogy ezek a gonosztevők mily vakmerően és mily raffineriával fosztogatták ki azokat az embereket, a kik kíváncsian összecsozódtak, hogy megnézzék az utcán kinosan rángatózó »szivbajos« embert.

Hasonló, de talán még agyafurtabb módon operáltak a most befogott társaságot.

Négyen-ötten a városligetnek valamelyik élénkebb forgalmu helyén letelepedtek a fübe és ott aztán kártyázni kezdték. Nagy pénzbe játszottak ferblit, néha öt forint volt a »vizi«, a játék érdekesen folyt s legtöbbször a kíváncsi kibiczeknek egy egész tömege vette körül a ferblizó zsebmetszőket.

Néha a kibiczek közül is beugrott valaki játszani és ennek persze az lett a vége, hogy a balek, a ki nem tudta, hogy micsoda ficzkókkal van dolga, csakhamar elvesztette minden pénzét, lévén a jó madarak hamis játékosok is.

De a ferbli-parthieknek nem az volt a céljuk, hogy hamis játékkal koppasztassanak meg a balekeket. Mialatt a banda kártyázott, azalatt szövetségestársaik odafurakodtak az összecsendült kibiczek közé, a kik feszült figyelemmel nézték a játékot és nem vették észre, hogy zsebmetszők kotorásznak a zsebeikben és elszedik az órájukat, pénztárcájukat.

Ha a kártyásoknak sikerült valakit hamis játékkal megkoppasztani, úgy nem reflektáltak arra, hogy a velük szövetséges zsebmetszők adjanak nekik a hasznukból. De az üzlet rosszul ment, úgy a zsebmetszőknek az ellopott tárgyakból egy részt át kellett adniok a cimboráiknak.

A rendőrség megállapította, hogy a hamiskártyás banda tagjai a következők:

Grün Lipót, budapesti születésű, 18 éves csavargó.

Pauker Ernő, tarczali születésű, 19 éves cipész.

Klenk Ferencz pilisi születésű, 23 éves lakatos.

Goldmann Mór, budapesti születésű 25 éves pinczér.

A zsebtolvajok diszes névsora pedig a következők:

Székely Dezső, kolozsvári, 18 éves lakos.
Szednicsk Károly, budapesti, 19 éves kömüves.
Rada Rezső, tihanyi, 19 éves betűszedő.
Kurzweil Károly, budapesti, 18 éves csavargó.
Fischer Adolf, budapesti, 19 éves betűszedő.
Beispiel Márkus, lemerai, 16 éves csavargó.
Kohn Károly, reichenbergi, 11 éves csavargó.
Seif Judás, drohobini, 17 éves szabóinas.
Schmidt Arthur, budapesti, 16 éves csavargó.

Valamennyi rovott multu és már ki voltak tiltva a fővárosból, azért mégis csak visszatértek ide. Még hiányzik egy társuk, Kubányi Ferencz, aki megérezte a pecsenye szagát és megszökött.

Az egyik zsebmetszőt, Beispiel Márkust, tavaly a törvényszék el is ítélte zsebmetszés miatt, még pedig Herbert Mór néven, mert a ficzkó ezt a hamis nevet mondta be.

A rendőrség elfogott ezeken kívül egy Pilischer Manó nevű, ó-becsei születésű, 29 éves, rovott multu embert is, aki Budapestről szintén ki volt tiltva. Ez a Pilischer önállóan folytatott üzletet és különösen biczikliket lopott. Már eddig is négy bicikli-lopást bizonyítottak rá.

Már eddig is négy bicikli-lopást bizonyítottak rá. A rendőrség valamennyit átadja a királyi ügyészségnek.

EGYESÜLETEK.

A kath. kör. választmányi gyűlése.
Palotay László elnöklete alatt, Dencs János, Dus László alelnökök, Fetser Antal, Kelemen Kálmán, Weidlich István, Gálbory Sámuel, Mártonffy Bogdán, Gábriliy Lajos, Búszörményi Géza, Gramm Szilveszter, Jelinek Ferencz, Stark Gyula, Tóth Márton, Jelinek Géza választmányi tagok jelenlétében a választmány hálával fogadta dr. Schlauch Lőrincz bibornok-püspök választását az elnök azon üdvözlétére, melyet névnapjára a kör nevében küldött annak idején.

Dr. Nogáll János püspök elhunytát a gyűlés fájdalommal veszi tudomásul s a nagy veszteség fölött érzett bánatának a káptalan-

hoz intézendő részvétiratban fog kifejezést adni.

Lévay Imre, a kath. egyesületek alapvetőjének szobrára a tagok körében gyűjtést rendez a választmány s a a kezéhez vett gyűjtő-ívet a kör helyiségében kitéteti.

A budapesti kath. kör házának fölszentelési ünnepére **Palotay László** elnökkel képviselteti magát a kör s erre a gyűlésben kérték fel őt.

Jelinek Gézát a h. könyvtárosi tisztre kérte fel a választmány.

Uj tagokul felvették: **Herschmann Fülöp**, **Huber Ferencz** és **Pajka Vilmos**.

A betegsegélyző pénztár igazgatósági ülése. A nagyvárad kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága e hó 8-adján (pénteken) délelőtt 10 órakor az egylet helyiségében ülést tart.

Az egyletnek ezen ülésen több fontos ügye kerül napirendre; így a dobresti vállalati pénztárnok beolvadása felett fognak határozatot hozni.

IRODALOM.

Mescher-Adjutus: **Novena** a lourdesi szent Szűz tiszteletére; ima és elmélkedési könyv. Összesen 226 lap. Ára füzve 60 kr., egész vászonkötésben 90 kr. Meschler jezsuita atya Szűz Mária tisztelői számára kilencz napi ájtatosságot állított össze. Ezen ájtatosságok mindenik napjára: 1. a lourdesi csodás események egy-egy főbb jelenéseit; 2. imákat; 3. csodás gyógyulási eseteket sorol fel. Ezen változatos beosztással könnyűvé és kellemessé teszi a kilencz napi ájtatosságot, közvetve azonban Szűz Mária tiszteletét mozditja elő. Hogy a mű többféle igényeknek is megfeleljen, ezen czélból függelékül rövid imakönyv van hozzacsatolva, imákkal: reggelre, estére, a szentmisére, szent gyónásra és szent áldozásra; végül következnek a nyilvánosan használható litániák: minden szentekről, Jézus szent nevééről és a loretti szent Szűzről. Megrendelhető **Szatmárt**, a Pázmány-sajtónál.

Igazságszolgáltatás.

A »Fortuna« bünpöre. Közel két éve, hogy a csufvéget ért aranybányának, a Fortuna-részvénytársaság bünpöre megindult, de dülőre nem jutott. A gründolók sorában nagy urak voltak, de mikor a felelősségük kérdése előállt, sorra félrevonultak a jó urak. Langermann vezérigazgató pedig, az amerikai svindler, tudvalevőleg egyszerűen megugrott s vigan dudál valahol Brazilliában. A törvényszéken Oláh vizsgálóbíró kihallgatott egész légió károst, a kik többnyire szegény emberek, mert a 25 forintos részvényeket leginkább a szegény emberek nyakába sózták. Nehezebben lehet persze hozzáférni a bünösökhöz. A vizsgálóbíró ujabban Csávolszky Lajost szeretné kihallgatni, de ő is távol van a külföldön már hónapok óta s csak pár hét előtt tartózkodott néhány napig Budapesten, a nélkül, hogy akkor a bíróság megidézését kézbesíteni tudták volna neki. Mivel időközben Csávolszky arról értesült, hogy a törvényszék ki akarja hallgatni, levelet irt jogtanácsosának, dr. Halmi Elemér fővárosi ügyvédnek, azt az utasítást adva, hogy tudassa, mikép legujabban Londonban lakik. A mint írja, egy hete tartózkodik az angol fővárosban s ha kell, a bíróságnak rendelkezésére áll.

A nagyvárad kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: **Harmathy Károly**.

2219 Körösi Róza s. t. magzat elhajtás.

2283 Horga Juon Nyegrú s. t. lopás kísérlete.

2294 Lovas József test sértés.

2569 Iván Péterné s. t. lopás, orgazdaság.
2570 Oláh Demeter s. t. lopás.
2709 Popovits János s. t. becsületsértés.
2854 Patai Józsefné testi sértés.
2986 Kristó János becsületsértés.
3030 Abramucz Mihályné anyakönyvi kh.
3062 Oláh Sándor közsend elleni kh.
3135 Regyis Mihály közsend elleni kh.
3149 Salamon Náthán anyakönyvi kh.

Előadó: **Molnár Géza**.

2513 Krisán Nikolae s. t. lopás stb.

2516 Sihingyián Tódor s. t. szándékos emberölés stb.

2564 Feldmann Ferencz hamis tanúzásra bírás.

2565 Pantye Juon szándékos emberölés.

2442 Ples Petru lopás.

2443 Hóra Juon lopás.

2447 Pap Tódor s. t. lopás, orgazdaság.

2488 Király Józsefné rágalmozás.

2571 Kristóf Pál s. t. testi sértés.

2589 Özv. Czáró Togyerné lopás.

Előadó: **Urbán Adolf**.

2155 Balogh Pál s. t. közokirathamisítás.

2198 Kitka Mihály hatóság elleni erőszak stb.

2348 Bálint Gyula s. t. testi sértés.

2541 Özv. Borbély Mojszáné becsületsértés.

2542 Veisz Albertné becsületsértés.

2662 Kerekes András becsületsértés.

2424 Pántya János sikkasztás.

2452 Krattinger s. t. lopás.

2591 Bartha József s. t. sikkasztás.

2633 Kolompár Jánosné s. t. lopás.

2654 Makucza János testi sértés.

2690 Bán Péter lopás.

TANUGY.

Pályázat a Lackenbacher-féle alapítványra. A Lackenbacher-féle alapítványból egy 400 forintos pályadíj van kifizetve a következő bibliai kérdés megoldására: *Conspicua geographie et ethnographie pro interpretandis libris III. et IV. Regum ernatur e textu biblico et monumentis historicis co aevis.*

A pályázó munkának latin nyelven kell írva lenni s 1900. évi július 1-ig kell benyújtani a bécsi cs. és kir. egyetemi theologiai kar dékáni hivatalához.

Pályázhatnak a bécsi, a prágai és a budapesti egyetem rendes hallgatói és az osztrák-magyar monarchiának minden róm. katolikus papja.

A pályázat egyéb feltételeit egész részletesen a hivatalos lap tegnapi száma közli.

SZINHAZ.

Heti műsor.

Csütörtök: **A királyné apródja Megtorlás. Robinzonok.**

Péntek: **Az unatkozó király.**

Szombat: **Az unatkozó király.**

Vasárnap: d. u. **Gyurkovics Leányok.**
este: **Az unatkozó király.**

Három premiér.

Nagy művelvezetre van kilátása a színházlátogató közönségnek ma este, nem is egy, de három új darab fog színre kerülni a legjobb szereposztással s figyelmes betanulással. A művészestély 2 pontja lesz **Makai Emilnek** A királyné apródja és a Robinzonok című bájos egy-egy felvonásos kis vigjátékai kacagató humorral. Mindkettő cselekményei kitűnő elmélettel, bonyodalmakkal van megszerkesztve s a szerző már tegnap este Nagyváradra érkezett, hogy utasításokat adjon darabjai főpróbáján, valamint hogy jelen legyen

azok előadásán. A királyné apródjának szerepeit játsszák: *Vendrei* Ferencz, *Leövey* Leó, *Horváth* Paula, I. *Vásárhelyi* Vilma és K. *Árpási* Kata. A Robinsonok főszereplői lesznek: *Nyárai* Antal, *Bajor* Riza, *Bihari* Ákos, *Szentgyörgyi* István.

Az est harmadik ujdonsága *Szathmáry* Zoltán nagyváradi lapszerkesztő társunknak Megtorlás című 1 felvonásos drámája. A mű drámai jelenetekben gazdag s jó tulajdonságainak ki-domborításán a szintársulat drámai személyzetének legjobb erői buzgólkodnak. A főszerepet a darabban L. *Fái* Szeréna játssza, kinek e szerepben alkalmunk lesz ma este egyik leg-szebb drámai alakítását láthatni.

Az unatkozó király bemutató előadása lesz holnap pénteken. Az eredetileg spanyol operette a budapesti Népszínházban került elő-ször színre, a hol az excentikus mesét, de különösen a figyelemre méltó zenét igen ked-vezően fogadták, úgy, hogy a darab ma is állandóan műsoron van. Az igazgatóság igen szép jelmezeket csináltatott az operettre, a melyben *Komlósi* Emma, *Székely* Irén, *Kassai*, *Leövey* és *Nyárai* játsszák a főszerepeket.

REGÉNY-CSARNOK.

NEM HIÁBA.

Irta: *Neldegg*, fordította: *Szirtes*.

XXVI.

A grófné, miután társalgója távozott volt, kis lelkiismeret-vizsgálatot tartott. Eredménye az lett, hogy szeretetlenségről vádolta magát. Mit tehetett a leány róla, hogy Leó szerette őt? Azután érthette-e őt gáncs, ha mindjárt viszonzta is szerelmét? Fölmerült lelkében más, igen fontos kérdés is: Mihez fogja magát tartani, ha — mint Leó utolsó levele is megerősíté — valósulna a rettegett jövő és fia nem nyomná el hajlamát? Lehorgasztá busan a fejét és hosszú nehéz harcot harcolt önmagával. Midőn újra fölemelkedett, már győzött volt az önzetlen anyai szeretet. Eltökélte magában, hogy szeretettel karolja fel fiának nejét, hiszen polgári származását kivéve, mindenképen meg-felelt kívánalmainak. Felkelt, elindult hozzá, hogy néhány barátságos szóval jóvá tegye a sér-tést. Álmélkodva állt meg a küszöbön, midőn Ganermann a kisasszony kezére hajolva találta és észrevette, hogy mind a ketten mélyen meg-vannak indulva.

— Mi történt? — kérdezte. Egészen zavartak mind a ketten.

— Értesítettem Mari bárónőt ama jogta-lanságról, melyet rajta elkövettek és ő nagy jótéteményrel jutalmazta jószándékomat, — szölt Ganermann. A megindulás hevében meg nem fontolva szavainak esetleges hatását.

A grófné növekvő álmélkodásában nem tudta megérteni Ganermann válaszát.

— A bárónőt? miféle bárónőt? — kér-dezte.

A magyarázat elkerülhetetlen vala. Ganer-mann megnevezte a kisasszony teljes nevét és hozzátette, hogy boldogult atyja Dobrovin tulajdonosa volt.

— Az hosszú, szomorú történet, kegyelmes asszonyom, engedje el nekem annak elbeszélését; Mari bárónő sokkal jobban tudja azt elmondani.

Ganermann búcsút vett, a grófné részvétellel tekintett utána; aztán magához vonta a leányt és barátságosan, a legszívesebb hangon felszó-lította őt, hogy mondjon el neki nyíltan mindent.

Mari örömteljes csodálkozással tekintett a grófné szép, öreg arczába, melynek kifejezése édesanyjára emlékeztetett. Jóakaró tekintete igen könnyűvé tette társalgójának az őszinte szót. Kiméletesen szölt atyjáról, kiről gyermeki szeretete sem tudott vonzó képet nyújtani. Lelkesülten és hosszasan beszélt édes any-járól. Elmondta, mily szelíd megadással viselte

szegény a keresztjét, mennyit fáradott, hogy minden jónak magvát szívébe ültesse leányának, mily meghatottan kötötte haldokolva lelkére, hogy óvja meg atyját a teljes elzüléstől.

Midőn a grófné karjaiba zárta a síró leányt, megfogadta, hogy anyja helyett, anyja lesz neki és ebben az órában már örömmel gondolt fia választására. Hogy pedig előbbi merevségét jóvátegye, elhatározta, hogy ő maga fog fia nevében kérő gyanánt föllépni.

Legelőször is hosszú, kimerítő táviratot menesztett fiához Brüsszelbe, azután elégedetten mosolyogva tért vissza Mariboz, ki időközben teljesen visszanyerte nyugalját és barátságos kérés kifejezésével szemében fogadta a grófnét.

(Folyt. köv.)

A Dreyfus-ügy tárgyalása.

A mai tárgyalásra vonatkozólag vettük a következő **távirati** értesítést:

Az olasz király Panizzardi kihallgatá-sát megengedte.

Rennes, szept. 6. Laborinak Vilmos német császárhoz és Umberto olasz királyhoz intézett távirata így hangzik:

»Kérjük Felsőgedet, hogy az emberiség nevében engedje meg Schwarzkoppennek, illetőleg Panizzardinak, hogy a rennesi hadi-törvényszék előtt jelenhessenek meg.«

Hírlik, hogy Demange, a másik védő ellene volt ennek a lépésnek s ennek folytán állítólag konfliktus tört ki a két védő között, minthogy Demange rámutatott, hogy ez a lépés Dreyfus ügyének inkább ártalmára, mint hasznára le-hetne.

Beérkezett jelentések szerint valószínű, hogy Schwarzkoppent mindenestre Berlinben, a francia nagykövetségnél fogják kihallgatni. Vil-mos császár egyelőre még e lépés ellenére van, de azt hiszik, hogy sikerülni fog rábírnai arra, hogy beleegyezzen.

Umberto olasz király már beleegyezett a dologba, de Panizzardinak szintén egy olasz bíró előtt kell vallania, a kit diplomáciai uton fog-nak erre fölhatalmazni.

A tárgyalás.

Rennes, szept. 6. A mai tárgyalás, mint rendszeren fél hét órakor kezdődött, de nyomban titkosnak jelentették ki. Csernuszy kihallgatása következett, aki az egyéniségekről, akikre a hadi-törvényszék előtt hivatkozott, bővebb felvilágo-sítást adott.

Nagyon csodálkoztak a titkos tárgyalás el-rendelése fölött, mert Gallifet tábornok, had-ügyminiszter tudvalevőleg táviratilag utasította a kormánybiztost, hogy a titkos tárgyalások csak a legszükségesebbekre szorítkozzanak. A kíváncsiság tehát igen nagy az iránt, mi történt a titkos tárgyaláson, ami rövid idő múlva való-szerűleg ki fog derülni.

Háromnegyed 9 órakor nyilvánosnak hir-dették ki a tárgyalást. A terem úgy meg volt tömve, mint még soha.

Mindjárt azután, hogy a terem megtelt, Demange kéri, hogy Roget tábornok ezt a mi-niszteri jegyzéket, amely az aspiránsoknak a hadgyakorlatokra való elindulására vonatkozik, az aktákhoz csatolja.

Roget tábornok kijelenti, hogy nem ösmeri ezt a jegyzéket, de lehetséges, hogy ilyen jegy-zék létezik.

A védelem intervencziája folytán Trarieux-t újra fölhívják, hogy jelentést tegyen azok-ról a machinációkról, amelyeket bizonyos oldalról Picquart ezredes ordonánczjával esi-náltak.

A tárgyalás tovább felette unalmasan folyik. Felolvasták Du Paty vallomását, mely semmi újat nem tartalmaz.

Schwarzkoppen kihallgatása.

Berlin, szept. 6. Mérvadó oldalról erősí-tik, hogy Schwarzkoppen kihallgatása elé aligha fognak akadályt gördíteni, mert az erre vonat-kozó megkeresés nyilvánvalólag a francia és német kormányok között létrejött esöndes meg-egyezés folytán tétetett. Bülow ez ügyben a had-gyakorlatokra utazott a császárhoz. Valószínű, hogy Németország és Franciaország e kérdés-ben közösen fognak eljárni.

Páris, szept. 6. A lapok közlése szerint Labori táviratilag megkérte Vilmos császárt és Umberto királyt, hogy a humanitás nevében engedjék meg Schwarzkoppennek és Panizzardi-nak, hogy vagy személyesen jöjjenek Rennesbe tanuságtételre, vagy bírói bizottság előtt tegye-nek tanuságot, továbbá, hogy a borderóban em-lített kirokat is belevonhassák a vitába. Az »Echo de Paris« és a »Gaulois« értesülése sze-rint Demange nem járult hozzá Laborinak ehhez a lépéséhez.

A »figaro« jelentése szerint Panizzardi azt táviratozta jelenleg Rennesben időző orvosának, hogy eljönne Rennesbe, ha fölöttes hatósági megparancsolnák.

Cernuschi kijelenti az »Eclair«-ben, hogy minden bizonyítéka megvan arra, hogy a had-sereget tisztességes módon hagyta el.

Berlin, szept. 6. *Schwarzkoppen* ezredes egy újabb és határozott érvé-nyességű hír szerint sem Rennesben, sem semmiféle bizottság előtt meg nem jelenik s így *Panizzardi* sem. Laborinak Vilmos császárhoz intézett táviratát szerencsétlen lépésnek tartják, annyival is inkább, mert rosszul vannak fogal-mazva.

Páris, szept. 6. A vádbeszédek el-mondása holnap veszi kezdetét. Itéletet valószínűleg szombaton fognak hozni.

Guérin.

Páris, szept. 6. A rue Chabrolban nem változott a helyzet. Az éjszaka egész nyugodtan telt el. Guérinék közül senki sem mutatkozott. Azt a gondolatot, hogy a házat tüzi fecskendőkkel támadják meg, teljesen elejtették, mert a mér-nökök féltik a szomszédházat, amelynek alap-zata rossz karban van. Most azzal a tervvel fog-lalkoznak, hogy a háznak a rue d'Hauteville felé eső falába rést törnek. Erre nézve azonban még semmit sem határoztak.

TAVIRATOK.

A király a hadgyakorlatokon.

Bécs, szept. 6. A király ma reggel 6 órakor a 2. hadtest záró hadgyakor-lataira Hölzledorfba utazott, ahonnan este visszatér Schönbrunnba. (M. T. I.)

Vilmos császár Elzászban.

Strassburg, szept. 6. A császári pa-lotában adott tegnapi diszebeden a császár pohárköszöntőt mondott, melyben azt mondta, hogy a mind melegebb és hen-sőbb fogadtatás és lelkesedés világos bizony-sága annak, hogy a birodalmi tartományok felfogták és megértették, mit nyertek a

német birodalomba való bekebelezésükkel. Akárhová néz az ember, mindenütt buzgó, serény munkát, előretörő fejlődést és messzemenő lendületet lát. A császár köszönetet mond az uraknak azért, hogy a birodalmi tartományokat ilyen állapotban találta. Tisztelettel a régi nemzedék érzelmeit, amelynek nehezebbre esett az új állapotokhoz alkalmazkodnia. Mindenekelőtt az egyház urainak köti szívére, hogy egész befolyásukkal gondoskodjanak róla, hogy a korona tisztelete és a kormányban való bizalom mindinkább erősödjék. Az egyháznak a mai mozgalmas időben egyetlen támasza a császár keze és a birodalom czimere. A lelkes fogadtatás bizonyára abból fakadt, hogy a lakosság megértette, mit jelent e tartomány harcra kész fiainak látása, ami őket érzelmeikben újra megerősítette. Sub umbra alarum a birodalmi tartományok biztosítva vannak bármi ellen, ami jöhet. A császár a birodalmi tartományok jólétére üríti pohárát és reméli, hogy még soká élvezhetik a békét nyugodt fejlődésük érdekében. A császár így végezte beszédét:

— A mit tehetek, hogy országomat békésen föntartsam és kormányozhassam, az meg fog történni; hogy pedig abból haszna legyen az országnak, azt csak bízzák reám.

A montenegrói fejedelmi pár utja.

Konstantinápoly, szept. 6. A montenegrói fejedelmi pár, hír szerint, hazautaztában meg akarja látogatni a görög királyt, hogy megköszönje neki Miklós herceg kiküldését a cetinyei esküvőre. A fejedelmi pár hazakísérésére a szultán a Szultanie és az Izzedin yachtokat rendelte ki. (M. T. I.)

Személyi hír.

Gmunden, szept. 6. Alexandra Jozsifovna orosz nagyhercegnő tegnap este a hannoveri királyné látogatására ide érkezett. (M. T. I.)

A „Donau“ postája.

Bécs, szept. 6. A »Donau« hadihajó postáját e hó 14-ig bezárólag Pólába, azontul pedig Fiuméba küldik. (M. T. I.)

Transzvál.

London, szept. 6. Morley Arbroathban választói előtt beszédet mondott, amelyben nyomatékosan hangoztatta a békés politika szükségességét. Angliának — ugymond — szüksége van arra, hogy a délafrikai hollandi lakosság barátságos véleményét táplálja felőle és hogy ott a fehér faj egyetértésen. Ha Transzvál koronagyarmattá lenne, csak erőszakkal lehetne megtartani. Azt a háborút, amely a birodalomra nagyobb terhet róna, az emberi balgaság tetőfokának tartja. Angliának nincs szüksége arra, hogy rablóbirodalom legyen. A Transzvállal való háboru csak szegényére válnék Angliának. (M. T. I.)

Pretória, szept. 6. A volksraad mai ülésén, mint már jelentettük, Köster indítványt nyújtott be az angol csapatoknak a határon való összevonása tárgyában. Köster megokolta indítványát és a mostani csapatösszevonást párhuzamba állította Jameson betörésével. Magyarzatot kért erről a dologról és szeméreteltette Angliának, hogy Transzvál belső ügyeibe való beavatkozásával megszegte az 1884-iki

egyezményt. Tosen támogatta Köster indítványát. Lotha progresszista rámutatott arra az ellentmondásra, amely abban van, hogy Anglia csapatokat küld a transzváli határra, mialatt barátságos tárgyalások folynak. Hosszabb tanácskozás után elhatározták, hogy az indítvány megvitatását esztőtörökre halasztják. (M. T. I.)

Török dolgok.

Konstantinápoly, szeptember 6. A montenegrói határszélen Berana mellett lakó rugovcoknak a török hatóságokkal konfliktusuk támadt a török területen lévő legelők miatt. Minthogy komoly összeütközéstől tartanak, a montenegrói külügyminiszter barátságos előterjesztéseket tett Konstantinápolyban.

Konstantinápoly, szept. 6. Prizrendben zavargások fordultak elő, amelyekkel ki akarták erőszakolni az úszkubi váli elbocsátását. A bazárt bezárták. A hegylakók tömegesen jönnek be a városba. Hosszas táviratváltás után a szultán megígérte, hogy a muteszarifot 12 előkelő polgárral Konstantinápolyba idézik. A helyzet ugyan nyugodtabbnak látszik, hanem azért mégis előkészületeket tesznek katonaság kiküldésére. (M. T. I.)

A pestis.

Oporto, szept. 6. Tegnap sem újabb megbetegedés, sem haláleset nem fordult elő. Az üzletek zárva vannak. A katonaságot konszignálták. (M. T. I.)

Az afganisztáni harcok.

Bombay, szept. 6. Annak a hírek, hogy Pendsze közelében ütközet volt, Szimlában nem adnak hitelt. (M. T. I.)

Vonatösszeütközés.

Bilbao, szept. 6. Orduna közelében két vonat összeütközött és 15 személy megsebesült. (M. T. I.)

KÖZGAZDASÁG.

Szegedi kiállítás és sorsjátéka. A József főherceg által megnyitott első mezőgazdasági országos kiállítás egyik vonzó erejét a 20 krajczáros sorsjegyek huzása fogja képezni, mely a kiállítás utolsó napján, e hó 10-én este 6 órakor fog megtartatni. A sorsjegyek iránt tényleg majd akkora az érdeklődés, mint maga a kiállítás iránt. A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége már nem képes a keresletnek eleget tenni, mert a sorsjegyek túlnyomó része már elkelt és csakis az elárusítóknál kaphatók még csekély mennyiségben. Ezt a rendkívüli érdeklődést, tekintve a hazafias célját, melyet e sorsjáték hivatva van szolgálni, nagyon is magyarázza az a körülmény, hogy nem volt nálunk még sorsjáték, mely ily csekély betét ellen oly nagy nyeresémet kilátást nyújtott volna. Egy sorsjegy csak 20 krajczárba kerül és ez ellen lesz egy 50.000 korona értékű főnyeresemény, továbbá számos kisebb-nagyobb nyeresemény, összesen 1006 nyeresemény 100.000 korona értékben. Az 50.000 korona értékű főnyeresemény tárgya egy teljes szeszgyári berendezés, azonban az e célra szövetkezett elsőrangú pénzüzetek hajlandók ezt egy hasonló értékű szegedi mintaszerűen felszerelt tanyai gazdasággal is becsereálni, vagy pedig úgy ezt, mint a többi nyereseményeket is 20 százalékos levonással azonnal készpénzben is beváltani. Kinek még nincs ily sorsjegye, ne sajnálja a 20 krajczárt és vegyen, míg kapható. Figyelmeztetjük azonban a közönséget, hogy a huzás napjáig ki nem fizetett sorsjegyek a nyereseményekre igényt nem tarthatnak.

A zabos búkkönyminőségére befolyást gyakorló tényezők. Takarmány növényeink közül alig bir egy is oly jelentőséggel, mint a zabos búkköny; — igazolja ez állítást azon körülmény, hogy a szántóföldön termelt mesterséges takarmányművek legnagyobb százalékát a zabos búkköny képezi. Termelése egyszerű, különös igényeket a termelés tényezői iránt nem támaszt s egy kis utánnézéssel oly terméseket ad, hogy egy takarmány sem képes fölülmulni; — minőségét illetőleg is oly kitűnő, hogy bármely más takarmánnyal felveszi a versenyt. Hogy azonban ezen jó minőséget el lehessen érni, ügyelni kell a következőkre: akkor kaszáljuk le, midőn a zabos búkköny keverék zabja zászlóját hányja, búkkönye pedig virágzik.

Igaz ugyan, hogy e tekintetben néha meg vagyunk akadva, mert a búkköny már virágzik, a zab pedig még hasban van. Nedves, esős időjárásban gyakori e jelenség, amelynek káros következménye a minőség rovására megy. Várni a kaszálással addig míg a zab zászlóját ki nem hányja: nem tanácsos, mert ekkor a búkköny lesz értéktelenebb. Le kell tehát takarítani s csak arra kell ügyelni, hogy a szárítása tökéletes legyen. Jól száradottnak akkor tekinthetjük, ha a zab bütkei, vagyis szalmájának megvastagodott részei nedvességet nem tartalmaznak s ha a takarmány ujjaink körül csavargatva könnyen töredezik.

Gondos szárogatás mellett, jó időjárásban néhány nap alatt hordásra alkalmassá válik a zabos búkköny, a nélkül, hogy annak kigyuladástól kellene tartanunk. Nincs rosszabb dolog, mint a zabos búkkönyt sokáig rendernevenni hagyni, mert ekkor különösen nedves idő mellett megbarnul, értékes alkotó részei elpusztulnak, letöredeznek.

Legjobb, ha a letakarított zabos búkköny kérékbe lesz kötve s keresztékbe rakva, mert így az időjárás kalamitásaitól nem szenved annyit még akkor sem, ha esetleg zölden lett képezve.

A behordás ne történjen a kora reggeli órákban, midőn még erős a harmat, mert a harmatkozta nedvesség erős felmelegítést von maga után, amelynek elszenesedés vagy kigyuladás lehet következménye.

Az eltartásnál, mely akár pajtában, akár kazalban történik, arra kell ügyelni, hogy a takarmány hőmérséklete figyelemmel kísérhető legyen. Ha nagyon felmelegednék, annak a széthányása válnék szükségessé s e célból pajtában elrakásnál két-két pajtafiók közötti fiók üresen hagyandó a foganásitandó áthányás könnyebb eszközésére. Felemlitem még, hogy a folyó évben összehasonlítva termelési kísérletet is tettem két 10 holdas táblán, melynek egyikén holdanként 220 kg. szuperfoszfátot használtam az istállótrágyán kívül, a másikén pedig csakis istálló trágyát. Kísérletem igen kedvezően sikerült a műtrágyázás javára, a mennyiben ezen táblán holdanként 9 méter-mázsával többet nyertem s azonkívül a zab is jobb lépést tartott a búkköny fejlődésével.

Nagyváradai hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyváradai piacon 1899. szept. hó 5-ik napján tartott vásárban eladott természetmennyek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 7.40—7.70. Kétszeres buza 5.90—6.20. Rozs 5.70—6.—. Arpa 4.50—4.70. Zab 4.60—4.90. Tengeri: 5.—, 5.10. Borsó 13.—. Lencse 14.—. Bab 5.90. Köleskása 11.—, Burgonya 1.50. 100 kiló lánghiszt 15.—, zsemlyeliszt 14.50, fehérkenyér liszt 13.80, barnakenyér liszt 12.50, széna fuvarral 1.70, szalma 50. Szalonna 53.—, 6 kiló zsup-szalma —06, 150 dkg alom-szalma —03. 1 köbm. búkkfa 3.20, tölgyfa 3.—, cserfa 3.30. 100 kiló marhahús 48.—. Öntött gyertya 46.—. Lámpaolaj 44.—. 1 liter ó-bor —50. Uj-bor —44. Pálinka —32, Szilva pálinka —85. Szesz 95.—. 1 mm. kősó 10.70 nyers fagyú 24.—. olvaszt. fagyú 32.—, szappan 25.—, mosott birka gyapju —.—, magyar gyapju —.—. Egy hektoliter ó-bor 34.—, új bor 26.—, mész 1.10, kemény faszén 1.70, puha faszén 1.50, kendermag 12.—. köles —.—. repeze —.—, dió 16.—, mogyoró —.—, aszalt szilva —.—. Egy kilogramm savanyu káposzta

szalonna 60, sertéshus 52, juh-hus 32, veres hagyma 8, fog-hagyma 24, bors 1.20, paprika 1.20, barnakenyér 10. Egy liter kőolaj 20, 1 mm. bükköny —, 1 mm. luczernamag —, 1 mm. lóhere —, 1 mm. burgondi —.

Forgalmi kimutatás 1899. évi szept. 5-ről. Tiszta buza körülbelül 2100 hltr, kétszeres buza 500 hltr, rozs 900 hltr, árpa 400 hlt, zab 500 hltr, tengeri 110 hltr, burgonya 700 hltr. Lásbas jószágok: Hizott sertés mintegy 50 drb, félhizott 60, sovány 145, süldő 160, malac: 400, hizott marha 11, jármás ökör 400, fejős tehén 270, borju 230, bivaly 12, juh és kecske 110, ló 208.

Marha ártáblázat 1899. szeptember 5-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 320—360, egy pár másodrendű jármás ökör 245—290, egy pár harmadrendű jármás ökör 130—230, 1 drb fejős tehén 50—110, 1 drb.vágó ökör 250 kgr. 70—90, 1 drb vágó tehén 150 kgr. 50—75, 1 drb. veres borju 11—19, 1 drb. fél éves borju 18—25, 1 drb egy éves borju 23—32, két éves borju 33—65, 1 drb hizott sertés 43—74, 1 pár fél éves 21—25, 1 pár egy éves sertés 33—45, 1 pár két éves serés 46—70, egy drb igás ló 65—125, 1 pár ökörbőr 16—21, 1 pár tehénbőr 12—16, 1 pár bojubőr 5—8, 1 pár lóbőr 6—10.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántúl« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, szeptember 6.

Az irányzat szilárd.

Osztrák hitel	—	—	—	—	—	375.—
Magyar hitel	—	—	—	—	—	469.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	248.—

Rimamurányi	—	—	—	—	—	544.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	—	244.50
Salgótarjáni	—	—	—	—	—	341.—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—	623.—
Villamosvasut	—	—	—	—	—	225.—
Magyar leszámítoló	—	—	—	—	—	353.25
Iparbank	—	—	—	—	—	104.25
Budapest közuti	—	—	—	—	—	404.50
Kereskedelmi	—	—	—	—	—	101.50
Délvasut	—	—	—	—	—	65.08

Bécs, szeptember 6.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	—	—	—	—	—	377.70
Magyar hitel	—	—	—	—	—	389.—
Allamvasut	—	—	—	—	—	348.1/2

NAGYVARADI SZINKÖR.

Evadbérllet 126. szám. Kishérllet 126. szám.
Páros. Páros.

Ma esütörtökön, szeptember hó 7-én,
a kolozsvári országos nemzeti színház személyzetével:

Itt először:

A királyné apródja.

Vigjáték 1 felvonásban.

SZEMÉLYEK:

A költő	—	—	—	—	—	Vendrei F.
A bankár	—	—	—	—	—	Leövey Leo.
A bankárné	—	—	—	—	—	Horváth Paula
A hadapród	—	—	—	—	—	I. Vásárhelyi V.
Gazdasszony	—	—	—	—	—	K. Arpási Kata.

Ezt követi, először:

M E G T O R L Á S.

Dráma 1 felvonásban. Irta: Szathmáry Zoltán.

SZEMÉLYEK:

Somkúthy Jenő	—	—	—	—	—	Tompa K.
Margit, neje	—	—	—	—	—	I. Vásárhelyi V.
Anda társalkodónő	—	—	—	—	—	L. Fái Szeréna.
Széchy Béla Bonifác, kanonok	—	—	—	—	—	—
zárdafőnök	—	—	—	—	—	Vágó Béla.
Dr. Babó Gyula, orvos	—	—	—	—	—	Bónis Lajos.
Bán Andor, festő	—	—	—	—	—	Bihari Akos

Záradékul, először:

ROBINZONOK.

Vigjáték 1 felvonásban. Irta: Makai Emil.

SZEMÉLYEK:

Hamilton Krusve, a notinghami egyetem tanára	—	—	—	—	—	Vendrei F.
Villi, a szolgálja	—	—	—	—	—	Nyárai Antal.
Olympia, király leány	—	—	—	—	—	Bajor Riza.
Polydor, ifjú nemes	—	—	—	—	—	Bihari Akos
Agis, a főarkon	—	—	—	—	—	Szentgyörgyi István.
Telamon, a jós	—	—	—	—	—	Vágó Béla
Aszknépiosz, ör	—	—	—	—	—	Leövei Leó.

Helyárak: Alsó páholy 4 forint, felső páholy 3 forint. Támlósszék I—VIII. sorig 1 forint, IX—XI sorig 80 krajczár. Zártzék I, II. és III. sor 60 krajczár. Első emelet. I. sor 50 krajczár, második sortól 40 krajczár. földszinti állóhely 40 krajczár. Katona- és diákjegy a földszinten 30 krajczár. Közép karzat 30 krajczár. Oldal karzat 20 krajczár.

Egy szinlap ára a pénztárnál 10 krajczár.

Kezdeté 7 órakor, vége 10 órakor.

Holnap pénteken, szeptember 8-án

itt először:

Az unatkozó király.

Spanyol operett 3 felvonásban.

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

V A S U T I M E N E T R E N D.

Érvényes 1899. évi május 1-től.

Nagyvárad—Belényes—Vaskóh.				Vaskóh—Belényes—Nagyvárad				Nagyvárad—Gyoma				Gyoma—Nagyvárad.			
V. v.		Sz. v.		Sz. v.		Th. v. sz. sz.		V. v.		Sz. v.		Sz. v.		V. v.	
Nagyvárad ind.	3 50	2 40	Vaskóh ind.	4 30	2 —	Nagyvárad ind.	5 50	2 37	Gyoma ind.	3 40	2 00				
V.-Velenceze >	4 05	2 51	Lunka-Rézbánya >	4 42	2 43	Ósi >	6 09	2 51	Déva-Ványa >	4 37	3 03				
Félix-Fürdő >	4 32	3 13	Szudries >	5 09	3 12	Uj-Palota >	6 24	3 05	Körös-Ladány >	5 13	4 12				
Kardó >	4 50	3 27	Belényes >	5 37	3 52	Gyires >	6 41	3 17	Szeghalom >	5 40	4 23				
Magyar Gyepes >	5 50	4 17	Sonkolyos >	5 58	4 15	Körösszeg >	7 02	3 36	Vésztő >	6 12	5 02				
Tasádfő >	6 07	4 31	Belényes-Ujlak >	6 10	4 27	Szakál >	7 39	4 05	Kót >	6 38	6 95				
Drág-Cséke >	6 30	4 45	Borz >	6 19	4 37	Nagy-tóti >	7 55	4 21	Iráz >	6 52	6 26				
Magyar-Cséke >	6 50	4 5	Sólyom >	6 35	4 58	Komádi >	8 25	4 32	Komádi >	7 10	7 59				
Dusesd >	7 05	4 12	Gyanta >	6 56	4 19	Iráz >	8 42	4 49	Nagy-tóti >	7 22	7 15				
Szombatság-Rogoz >	7 46	5 47	Hollód >	7 10	5 34	Kót >	9 19	5 14	Szakál >	7 48	7 42				
Hollód >	7 58	5 58	Szombatság-Rogoz >	7 31	6 03	Vésztő >	9 44	5 32	Körösszeg >	8 11	8 19				
Gyanta >	8 12	6 11	Dusesd >	7 55	6 34	Szeghalom >	10 34	6 13	Gyires >	8 33	8 33				
Sólyom >	8 38	6 36	Magyar-Cséke >	7 07	6 49	Körös-Ladány >	11 —	6 31	Uj-Palota >	8 47	8 56				
Borz >	8 53	6 50	Drág-Cséke >	8 26	7 17	Déva-Ványa >	12 03	7 21	Ósi >	9 03	9 19				
Belényes-Ujlak >	9 05	7 01	Tasádfő >	8 40	7 33	Gyoma érk.	12 45	8 06	Nagyvárad érk.	9 20	9 34				
Sonkolyos >	9 18	7 13	Magyar-Gyepes >	8 54	7 50	Nagyvárad—Érmihályfalva				Érmihályfalva—Nagyvárad.					
Belényes >	10 04	7 47	Kardó >	9 27	8 31	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24				
Szudries >	10 27	8 09	Félix-Fürdő >	9 40	8 45	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08				
Lunka-Rézbánya >	10 56	8 34	V.-Velenceze >	10 01	9 09	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43				
Vaskóh érk.	11 12	8 49	Nagyvárad érk.	10 11	9 19	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03				
Székelyhid—Margitta				Margitta—Székelyhid				Vegyes v.				Sz. v.			
V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.		V. v.	
Székelyhid ind.	9 50	7 55	Margitta ind.	4 35	4 45	Nagyvárad ind.	6 50	5 43	Érmihályfalva ind.	5 05	5 24				
Apátkeresztur >	10 46	8 41	Monos-Petri >	4 46	4 56	B.-Püspöki >	7 17	5 59	Érselind >	5 37	6 08				
V.-Ábrány >	11 03	8 55	V.-Ábrány >	4 57	5 08	Bihar >	7 44	6 22	Székelyhid >	6 14	6 43				
Monos-Petri >	11 16	9 06	Apátkeresztur >	5 13	5 26	Paptamási >	8 13	6 48	Nagykágya >	6 27	7 03				
Margitta érk.	11 28	9 16	Székelyhid ér. reg.	5 54	6 07	Gyapoly >	8 29	7 03	B.-Diószeg >	6 42	7 23				
Menetidj krban állami vasuton				Fürdő-vonatok.				Sz. v.				Sz. v.			
Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.	
I. o.	II. o.	III. o.	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig	Szept. 15-ig
—	—	—	9 05	11 27	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	9 12	11 32	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
30	15	10	8 55	11 17	02 20	4 11	5 28	7 11	9 00	10 13	—	—	—	—	—
40	22	15	8 42	11 04	02 07	3 51	5 15	6 58	8 42	10 —	—	—	—	—	—
40	22	15	8 38	11 —	02 05	3 47	5 11	6 54	8 38	—	—	—	—	—	—
40	22	12	8 20	10 42	01 52	3 35	4 54	6 43	8 23	9 53	—	—	—	—	—
Nagyvárad				Nagyvárad vásártér				Várud-Velenceze				Rontó			
Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.		Sz. v.	
—	—	—	7 30	9 50	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	7 24	9 40	1 05	2 36	3 50	5 52	7 33	—	—	—	—	—	—
—	—	—	7 00	10 —	1 40	3 01	4 15	6 07	7 48	9 15	10	08	—	—	—
—	—	—	7 1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
—	—	—	7 7	10 14	1 33	3 14	4 29	6 20	8 01	9 29	30	25	—	—	—
—	—	—	8 9	10 19	1 36	3 19	4 34	6 25	8 06	9 34	30	25	—	—	—
—	—	—	4 55	—	37	1 51	3 32	4 51	6 39	8 19	9 51	30	25	—	—

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 perczig terjedő éjjeli időt jelentik. A *-gal jelzettek feltételes megálló helyek.